

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: فیودور لوکیانوف*

برگردان: جنوب جهانی

فرستنده: علی کاظمی

۰۵ دسمبر ۲۰۲۴

آیا غرب همچنان توانائی ایجاد یک «انقلاب رنگی» را دارد؟

آیا غرب همچنان توانائی ایجاد یک «انقلاب رنگی» را دارد؟ بزودی پاسخ این پرسش را خواهیم یافت
گرجستان در وضعیتی پرتشنج قرار دارد، اما این سال ۲۰۰۳ نیست و ایالات متحده و اتحادیه اروپا ممکن است این
بار با دشواری‌های بیشتری مواجه شوند.

یک «انقلاب رنگی» را می‌توان به‌عنوان یک قیام مردمی تعریف کرد که با رد نتایج رسمی انتخابات آغاز می‌شود و از
سوی نیروهای خارجی با حمایت سیاسی، دیپلماتیک و مالی تقویت می‌گردد. این ایده نخستین بار در سال ۲۰۰۰ در
صربستان و در جریان سرنگونی اسلوبودان میلوشویچ مطرح شد. اصطلاح «انقلاب رنگی» سه سال بعد در گرجستان
ظهور کرد، جایی که معترضان به رهبری میخائیل ساآکاشویلی از گل رز به‌عنوان نماد خود استفاده کردند. سه سال پس
از آن، انقلاب نارنجی اوکراین در سال ۲۰۰۴ تغییر رنگ به نارنجی را رقم زد.

ده سال پیش، انقلاب‌های رنگی به اوج خود رسیده به نظر می‌رسیدند، به‌ویژه پس از وقایع خونین یورومیدان در
اوکراین که کشور را وارد مجموعه‌ای طولانی از درگیری‌های مسلحانه کرد. این تحول، قیام‌های پیشین را نسبتاً ملایم
جلوه داد. این پدیده ظاهراً به حاشیه رفته بود، تا این که در سال ۲۰۱۸ بار دیگر در ارمنستان پدیدار شد – البته این بار

بیشتر به‌عنوان یک تغییر داخلی تا یک انقلاب تحت تأثیر خارجی. از سوی دیگر، انقلاب نافرجام بلاروس در سال ۲۰۲۰، که با مقاومت قاطع مقامات و هشدارهای روشن از سوی مسکو مواجه شد، به‌مثابه خط قرمزی برای چنین تلاش‌هایی تعبیر شد. (البته نویسنده انقلاب رنگی در قزاقستان و ایران یا سبز و زن زندگی آزادی را از قلم انداخته مترجم)

با این حال، وضعیت کنونی در گرجستان – با اعتراضات گسترده اپوزیسیون طرفدار غرب – امکان یک اعتراض مردمی جدید را مطرح می‌کند، هرچند که تفاوت‌های چشمگیری با گذشته دارد. حزب حاکم «رؤیای گرجی» در تقابل شدیدی با غرب سیاسی، به‌ویژه ایالات متحده و اتحادیه اروپا، قرار گرفته است. ایستادگی قاطعانه دولت گرجستان در برابر شرکای غربی شگفت‌انگیز است، اما چاره‌چندانی ندارند؛ تاریخ نشان داده که بلوک تحت رهبری امریکا در مواقعی که منافعش در خطر باشد، مصالحه را نمی‌پذیرد.

سه محاسبه کلیدی در ستراتیژی حزب رؤیای گرجی

بیدزینا ایوانیشویلی، بنیان‌گذار حزب رؤیای گرجی، و حزب او ستراتیژی خود را بر سه نتیجه‌گیری اصلی استوار کرده‌اند:

(۱) اولاً، اروپا و ایالات متحده، که مشغول مسائل فراتر از قفقاز جنوبی هستند، احتمالاً منابع سیاسی و مادی مشابهی را که در انقلاب‌های گذشته به گرجستان اختصاص داده بودند، این بار به کار نخواهند گرفت. در محیط جهانی امروز، تفلیس دیگر اولویت اصلی نیست.

(۲) ثانیاً، زمینه‌ها تغییر کرده‌اند. زمانی که انقلاب گل رز در سال ۲۰۰۳ رخ داد، گرجستان در وضعیتی بسیار نامناسب بود. دولت به رهبری ادوارد شواردناده از محبوبیت کمی برخوردار بود و کشور در آشفتگی به سر می‌برد. امروز گرجستان از ثبات نسبی و رشد اقتصادی برخوردار است. هرچند دشواری‌هایی باقی است، اما انتخاب میان رفاه واقعی و وعده‌های گذرا و نامطمئن تغییرات تحت هدایت غرب، نظرها را به نفع تداوم وضع موجود تغییر داده است.

(۳) ثالثاً، تغییر رژیم در گرجستان اکنون تقریباً به‌طور قطع منجر به آشوب خواهد شد. تجربه کشورهای منطقه نشان داده که سازش و تسلیم در برابر فشار خارجی به فروپاشی دولت‌ها می‌انجامد. ستراتیژی ایوانیشویلی روشن است: مقاومت در برابر نفوذ غرب، زیرا تسلیم در برابر آن برای دیگران فاجعه‌بار بوده است.

ریسک‌ها و پویایی‌های موجود

با این حال، محاسبات مقامات تفلیس ممکن است اشتباه باشد. اهمیت رویدادهای کنونی در گرجستان فراتر از مرزهای این کشور است، به‌ویژه در پرتو تشدید تنش‌ها پیرامون اوکراین و تغییرات سیاسی در ایالات متحده. تمایل غرب برای تضعیف نیروهائی که آن‌ها را طرفدار روسیه می‌داند، گرجستان را به میدان جنگی نمادین تبدیل کرده و پیامدهای هرگونه تقابل به تصور این بلوک را تشدید کرده است. این که حزب رؤیای گرجی به هیچ وجه طرفدار روسیه نیست، بلکه صرفاً می‌خواهد موضعی مستقل اتخاذ کند، تغییری در شرایط ایجاد نمی‌کند.

تصمیم تفلیس برای متوقف کردن مذاکرات الحاق به اتحادیه اروپا حرکتی جسورانه بود که آمادگی آن‌ها برای به نبرد فراخواندن خواسته‌های غرب را نشان داد. اتحادیه اروپا، تأثیرگذاری بر کشورهای متقاضی عضویت را مایه افتخار خود می‌داند، و هرگونه ناکامی، مانند تردید گرجستان، به‌عنوان شکست سیاست‌های این اتحادیه تلقی خواهد شد. کسانی

که به‌عنوان وابستگان غرب شناخته می‌شوند، اکنون باید وفاداری خود را اثبات کنند. و امتناع از پیروی از مسیر مشترک به خیانت تعبیر می‌شود.

این وضعیت پرسش‌هایی درباره میزان حمایت عمومی از موضع دولت مطرح می‌کند. جامعه گرجستان از دیرباز درباره مسأله ادغام با اروپا دویاره بوده است. موضع دولت با برخی همراه است، به‌ویژه کسانی که نفوذ غرب را مضر می‌دانند، در حالی که دیگران خواستار مسیری روشن‌تر به‌سوی عضویت در اتحادیه اروپا هستند.

آینده کشور چه خواهد بود؟

برای اپوزیسیون، این فرصتی برای بهره‌برداری از نارضایتی عمومی و بسیج اعتراضات است. مشکل اصلی برای هر دو طرف مدیریت پتانسیل خشونت است. انقلاب‌های رنگی همواره بر توانایی تشدید تنش‌ها و جلوه‌دادن دولت به‌عنوان مستبد تکیه کرده‌اند. مقامات نیز باید تعادلی ظریف حفظ کنند، از تحریکات جلوگیری کرده و در برابر فشار خارجی ایستادگی کنند.

«آینده اروپائی» تصویری محبوب در میان گرجی‌ها است، و اکثریت حامیان حزب رؤیای گرجی نیز این آرزو را دارند. خود حزب نیز متعهد به اهداف ادغام اروپائی است، اما با شرایط خاص خود. استدلال اپوزیسیون این است که دولت مسیر اروپا را مسدود کرده و این به‌طور خودکار به بازگشت تفلیس به حوزه نفوذ مسکو می‌انجامد. تنها سؤال این است که این استدلال تا چه حد و با چه شدتی تکرار خواهد شد.

آینده حاکمیت گرجستان

الگوی انقلاب رنگی، که زمانی نماد آرزوهای دموکراتیک بود، اکنون به ابزاری در مهندسی سیاسی برای نفوذ غرب تبدیل شده است. این که آیا این نیروهای خارجی همچنان می‌توانند به‌طور مؤثر دولت‌های منطقه را بی‌ثبات کنند، باید دید.

ترویج دموکراسی (به اشکال مختلف) زمانی معنا داشت که ایده غربی پیشرفت اجتماعی-سیاسی به‌عنوان تنها گزینه تلقی می‌شد. اکنون، با تغییرات چشمگیر در نظم جهانی، این عصر نفوذ بلامنازع غرب در حال پایان یافتن است و جای خود را به مبارزه‌ای شدید برای جایگاه در نظام جدید ژئوپلیتیک می‌دهد. اصطلاح «انقلاب رنگی» از نمادی برای قیام‌های مردمی دموکراتیک به ابزاری برای مهندسی سیاسی غرب تبدیل شده است. اکنون سؤال این است که آیا این انقلاب‌ها همچنان توانایی بی‌ثبات کردن کشورهای مانند گرجستان را دارند یا این که دولت می‌تواند در برابر فشار مقاومت کرده و حاکمیت خود را در نظم جدید جهانی حفظ کند.

۳ دسامبر ۲۰۲۴

* - (سر دبیر نشریه روسیه در امور جهانی، رئیس شورای سیاست خارجی و دفاعی، و مدیر پژوهشی باشگاه بین‌المللی والدای)